

การวิเคราะห์ชุมชนบ้านหลังรอด

ผ่านเทคนิค SWOT (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค)

จุดแข็ง (Strength : S)

- ชุมชนมีพื้นที่ทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ทั้งทางบกและทางน้ำ มีพื้นที่ติดทะเล ที่สามารถเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้
- มีการทำเกษตรกรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะการทำนา ทำสวน มีผลผลิตเด่น คือ ข้าว และแตงโม
- ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง มีความรู้ความสามารถในการบริหาร และจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนได้เป็นอย่างดี
- มีสถานศึกษาและศูนย์การเรียนรู้ทางการเกษตรตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชน ทำให้คนในชุมชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเกิดการเรียนรู้อยู่เสมอ
- มีศาสนาอิสลามเป็นสิ่งยึดโยงวิถีชีวิต มีความคิดความเชื่อในรูปแบบเดียวกัน และยังมีประเพณีปฏิบัติที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน เช่น การเข้าสู่หนัด ตารือคือลอด วันฮารีรายอ งานเมาลิด
- ครอบครัวยุคใหม่ใหญ่เป็นครอบครัวขยาย สังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน
- มีโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่เพียงพอต่อความต้องการของชาวชุมชน ทั้งถนน สะพาน ทางเดินเท้า ไฟฟ้า น้ำประปา และโทรคมนาคม
- มีเทศกาลประเพณีร่วมกันในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น เทศกาลหอยวึ่ง

การวิเคราะห์ชุมชนบ้านหลังรอด

ผ่านเทคนิค SWOT (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค)

จุดอ่อน (Weakness : W)

- ชุมชนตั้งอยู่ห่างจากสถานบริการสาธารณสุข (5 กิโลเมตรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองโหนด และ 22 กิโลเมตรจากโรงพยาบาลเกาะลันตา)
- ชาวชุมชนสามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้น้อย
- คนวัยทำงานในชุมชนส่วนใหญ่มักจะออกไปทำงานภายนอกชุมชน คือ เป็นลูกจ้างในร้านอาหาร หรือโรงแรมในพื้นที่เกาะลันตาใหญ่

การวิเคราะห์ชุมชนบ้านหลังรอด

ผ่านเทคนิค SWOT (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค)

โอกาส (Opportunity : O)

- หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาคส่วนราชการ และเอกชนมีการจัดทำโครงการต่าง ๆ และสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านการเกษตร การศึกษา การท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือแม้กระทั่งด้านศาสนา
- ศูนย์ราชการต่าง ๆ ตั้งอยู่ภายในพื้นที่ชุมชน ได้แก่ องค์การส่วนบริหารตำบลเกาะลันตาน้อย ที่ว่าการอำเภอสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ หน่วยรักษาความปลอดภัยทางทะเล กองทัพเรือ และกำลังจะมีการเปิดใช้งานโรงพยาบาลเกาะลันตาน้อยภายในต้น พ.ศ.2566
- พื้นที่ชุมชนเป็นเส้นทางผ่านไปสู่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของเกาะลันตาใหญ่ (4 กิโลเมตรจากสะพานสิริลันตาที่เชื่อมพื้นที่เกาะลันตาใหญ่และเกาะลันตาน้อยเข้าด้วยกัน)

การวิเคราะห์ชุมชนบ้านหลังรอด

ผ่านเทคนิค SWOT (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค)

อุปสรรค (Threat : T)

- รายได้ของอาชีพเกษตรกรรมมีความผันผวน ไม่คงที่ เนื่องจากปัจจัยทางภูมิอากาศ สภาพดิน หรือแม้กระทั่งสถานการณ์โรคระบาด
- การคมนาคมขนส่งไปสู่ตัวจังหวัดกระบี่ไม่สะดวก ต้องใช้แพขนานยนต์ในการเดินทาง

สถานการณ์และบริบทการเปลี่ยนแปลง ของชุมชนบ้านหลังรอด และพื้นที่อำเภอเกาะลันตา

การกระจุกตัวของการพัฒนา

- เกิดการพัฒนาเฉพาะด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในพื้นที่เกาะลันตาใหญ่ ความสำคัญของชุมชนต่าง ๆ ภายในเกาะลันตาน้อยถูกลดลง

การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานการขนส่ง

- การสร้างสะพานจากตัวจังหวัดกระบี่มายังพื้นที่เกาะลันตาจะ ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีนัยยะสำคัญในทุก ๆ ด้าน

การรวมกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจของภาคส่วนต่าง ๆ

- มีการจัดทำโครงการต่าง ๆ และสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ที่มาของโครงการ

เนื่องด้วยบ้านหลังสอมีความสมบูรณ์ทางกายภาพ มีการอยู่ร่วมกันในรูปแบบของครอบครัวมุสลิมขนาดใหญ่ และตามปฏิญญาอ่าวลันตาว่าด้วยการขับเคลื่อนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน Green Island ได้ปักหมุดหมาย และเจตจำนงร่วมกันในข้อ 2 ซึ่งมีใจความสำคัญว่า “การเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจกับชุมชนท้องถิ่น ความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยว และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน”

เพื่อเป็นการขับเคลื่อนปฏิญญาอ่าวลันตาให้สำเร็จลุล่วงตามหมุดหมาย ข้อ 2 ผู้รับผิดชอบโครงการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการสำรวจเรื่องราวผลผลิตทางการเกษตร เพื่อนำมาสร้างคุณค่า และศักยภาพในการจัดทำชุมชนท่องเที่ยว จึงได้เลือกพื้นที่ หมู่ที่ 1 ชุมชนบ้านหลังสอ ตำบลเกาะลันตาน้อย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สอดคล้องกับบริบทของหมุดหมาย ภายใต้ชื่อโครงการว่า “โครงการสร้างคุณค่าผลผลิตทางการเกษตรและส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านหลังสอ”

โครงการสร้างคุณค่าผลผลิตทางการเกษตร
และส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านหลังสอ

โดย : นักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติ

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อสร้างคุณค่าและเพิ่ม
มูลค่าให้กับผลผลิตทาง
การเกษตรภายในชุมชน

เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการ
ท่องเที่ยวโดยชุมชน
(Community Based Tourism)

เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาค
ส่วนที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การพัฒนา
ชุมชนอย่างยั่งยืน

โครงการสร้างคุณค่าผลผลิตทางการเกษตรและส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านหลังสอด
โดย : นักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลผลิตเด่นของชุมชน : แตงโมหลังสอด

เป็นพืชที่มีการปลูกสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันตามวิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านหลังสอดที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา เมื่อหลังฤดูเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนมกราคม และได้เล็งเห็นโอกาสในการใช้พื้นที่ของนาในการปลูกพืชชนิดอื่น ซึ่งก็คือ แตงโม พันธุ์ที่นิยมปลูก คือ พันธุ์เมงญา ที่มีลักษณะผลเป็นทรงรี และเนื้อแน่น

จุดเด่นที่ไม่เหมือนใครของแตงโมบ้านหลังสอด ได้แก่ รสชาติหวานกรอบ ปลูกด้วยวิถีทางธรรมชาติ และค่อนข้างปลอดสารพิษ ได้รับการการันตีจากรายการโทรทัศน์มาส์มาส์ และตรวจวัดระดับความหวาน อันเกิดจากข้อได้เปรียบทางพื้นที่ในการเพาะปลูก เนื่องจากปลูกในพื้นที่นา มีลักษณะเป็นดินทรายปนหน้าเค็ม แม้ว่าจะรดน้ำแค่เพียงเล็กน้อย แต่แตงโมก็สามารถเจริญเติบโตได้ดี ส่วนการดูแลนั้นก็ใช้ปุ๋ยหรือสารเคมีเพียงเล็กน้อย เพื่อสร้างความแข็งแรงของรากในช่วงเริ่มปลูก และกำจัดวัชพืชในบางครั้ง มีใช้ปุ๋ยชีวภาพทำเองจากมูลสัตว์ แกลบ และขี้ป่นจากทะเล ซึ่งทำให้แตงโมของหลังสอดมีจุดเด่นตามที่ได้กล่าวไว้ ทั้งยังเป็นแตงโมที่แพงที่สุดในประเทศไทย มีผู้คนมากมายหลายตามาเลือกซื้อ ทั้งคนในชุมชนเองและ พื้นที่ใกล้เคียง ผู้ที่ตั้งใจเดินทางมาซื้อโดยเฉพาะ นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปมาและเหล่าผู้ประกอบการร้านอาหารและโรงแรมภายในพื้นที่เกาะลันตาอีกด้วย

โครงการสร้างคุณค่าผลผลิตทางการเกษตรและส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านหลังสอด

โดย : นักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลผลิตเด่นของชุมชน : ข้าวหลังสอด

มีการปลูกสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ด้วยข้อได้เปรียบทางพื้นที่ที่สามารถปลูกได้ทั้งข้าวไร่ และข้าวนา โดยพันธุ์ข้าวที่ชุมชนบ้านหลังสอดนิยมปลูก ได้แก่ ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว และข้าวไรซ์เบอร์รี่ และข้าวพันธุ์พื้นเมืองของภาคใต้ เช่น ข้าวสังข์หยด ข้าวหอมหัวบอน ข้าวหอมเจ็ดบ้าน ที่มีลักษณะเมล็ดยาวเรียวยาวสีแดง ใช้น้ำน้อย กลิ่นหอมจนมีตำนานเล่าถึงความหอมดังกล่าวดกทอดมาจากบรรพชนสมัยก่อน ซึ่งชาวบ้านจะปลูกและขายกันเองภายในชุมชน บางส่วนก็สามารถนำไปแปรรูปเป็นข้าวเม่า หรือขนมต่าง ๆ เช่น ข้าวเหนียวปิ้ง ข้าวเหนียวหั่ว ข้าวเหนียวสองดั่ง ห่อด้วยบรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติที่สามารถย่อยสลายได้ดี เช่น ใบเล็ด ใบตอง และนำไปขายในงานเทศกาลต่าง ๆ ภายในเกาะลันตาบ้างเป็นบางโอกาส

นอกจากนี้ มีผู้ประกอบการในเกาะลันตา ได้นำข้าวไรซ์เบอร์รี่จากไปหมักเป็นเบียร์ มีรสชาติที่ร่ำลือว่ามีลักษณะเป็นสาเกิล ตอบโจทย์ให้นักดื่มติดใจในรสชาติเป็นเบียร์ที่สร้างเอกลักษณ์ของร้าน จากภูมิปัญญาในระดับพื้นบ้าน ก้าวสู่ความเป็นสาเกิลได้อย่างเต็มรูปแบบ

โครงการสร้างคุณค่าผลผลิตทางการเกษตรและส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านหลังสอด

โดย : นักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ของชุมชนบ้านหลังสอด

พริกขี้หนู

มันสำปะหลัง

ผักกาดขาว

ข้าวโพด

แตงไทย

ถั้วฝักยาว

แตงกวา

มะละกอ

โครงการสร้างคุณค่าผลผลิตทางการเกษตรและส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านหลังสอด

โดย : นักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ของชุมชนบ้านหลังสอด

มะนาว

มะม่วงหิมพานต์

มะเขือยาว

ทุเรียน

ถั่วพู

มะม่วงเบา

กัญชา

กระท่อม

โครงการสร้างคุณค่าผลผลิตทางการเกษตรและส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านหลังสอด

โดย : นักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านหลังสอ

การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านหลังสอ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการสร้างและสนับสนุนการท่องเที่ยวในชุมชน โดยรูปแบบการท่องเที่ยวจะเน้นการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เชิงวิถีชีวิต เช่น การจัดทริปทัวร์ชุมชน 1 วัน (One Day Trip) หรือกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) จักสานเตยปาหนัน

เมื่อเกิดการท่องเที่ยวที่หลากหลายขึ้น ส่งผลให้การพัฒนาด้านอื่นๆ เพิ่มตามมา เช่น สร้างพื้นที่ให้หาดทะเลหลังสอ สามารถเป็นพื้นที่ทำกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย หรือการประชาสัมพันธ์เทศกาลหอยวึ่งให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ

โครงการสร้างคุณค่าผลผลิตทางการเกษตรและส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านหลังสอ

โดย : นักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตัวอย่างแนวทางการจัดทริปทัวร์ชุมชน 1 วัน

06.00 น.
วิ่งออกกำลังกาย
ริมหาดหลังสวด

07.30 น.
ดริปกาแฟ
รับประทานอาหารเช้า
ณ หาดท่ามู่

08.30 น.
เรียนรู้วิถีชีวิตเกษตรชุมชน
เช่น นาข้าว สวนแตงโม

12.00 น.
รับประทานอาหารเที่ยง
ตามวิถีชีวิตชาวชุมชน

13.30 น.
Workshop
จักสานเตยปาหนัน

17.30 น.
พายเรือคายก
ชมพระอาทิตย์ตก
ณ หาดหลังสวด

โครงการสร้างคุณค่าผลผลิตทางการเกษตรและส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านหลังสวด
โดย : นักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ชาวชุมชน

โรงแรม - รีสอร์ท

ร้านอาหาร

ภาควิชาการ

โครงการสร้างคุณค่าผลผลิตทางการเกษตรและส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านหลังลอด

โดย : นักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะผู้จัดทำ

นักศึกษาฝึกภาคปฏิบัติ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นางสาวศุภรณากร รัตน์คช (ชมพู่)
เลขทะเบียน 6205610758

นางสาวลภัส จิตรว่องไว (ฟาง)
เลขทะเบียน 6205610774

นางสาวสุพิชชา ติตย์เจือ (ขมิ้น)
เลขทะเบียน 6205680561

นางสาวเบญจมินทร์ ชูทอง (ปิม)
เลขทะเบียน 6205681320

นางสาวบัดดริยะ มาราส่า (บัด)
เลขทะเบียน 6205700039

